016.91

РЫБАЧЬЕ ШААРЫ ★ ГОРОД РЫБАЧЬЕ

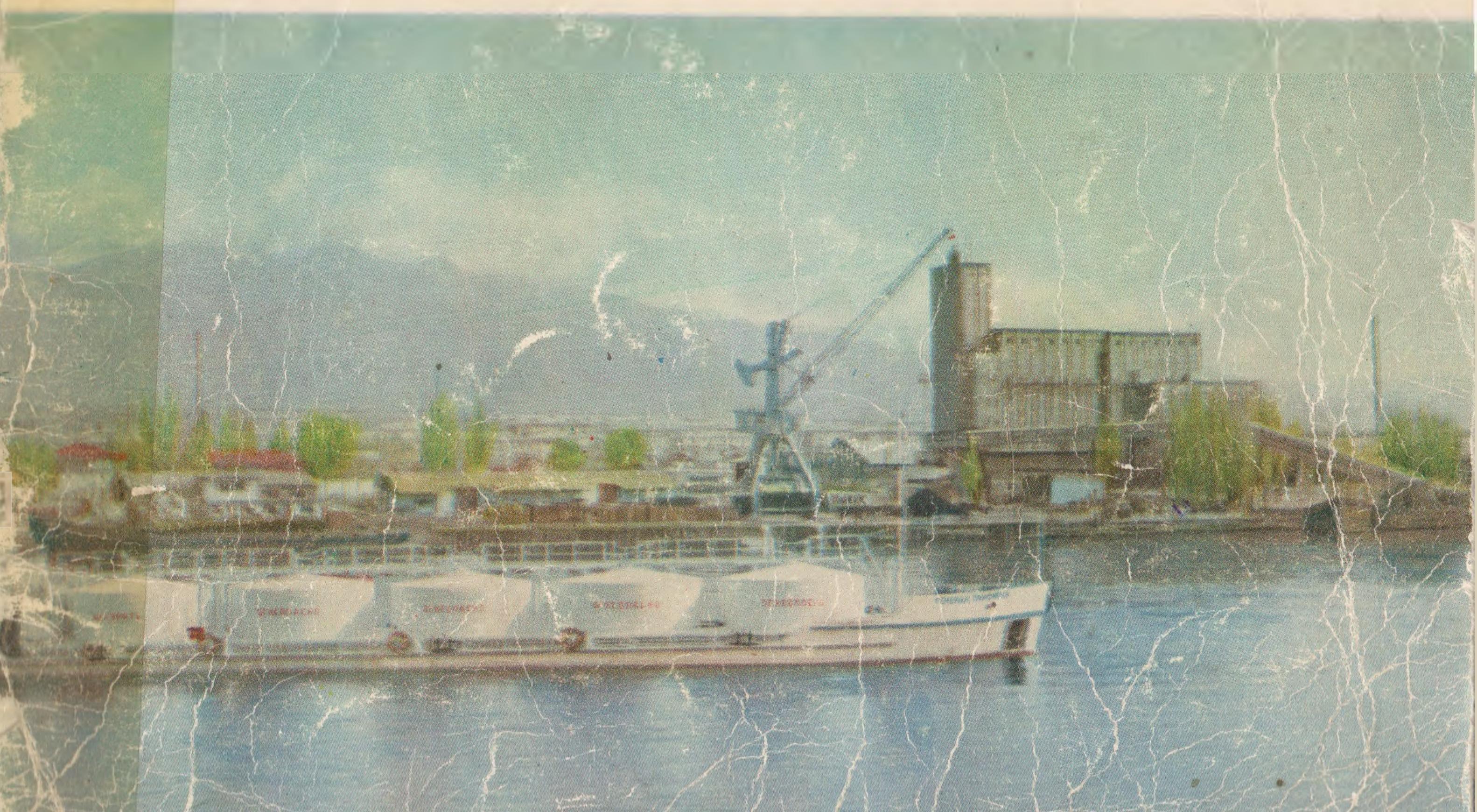

Читальный зал

«КЫРГЫЗСТАН» БАСМАСЫ ФРУНЗЕ·1972 ИЗДАТЕЛЬСТВО «КЫРГЫЗСТАН»

КЫРГЫЗ ШААРЛАРЫ
ГОРОДА КИРГИЗИИ

★

РЫБАЧЬЕ ШААРЫ
ГОРОД РЫБАЧЬЕ

Оцифровано

ИССЫК-КУЛЬСКАЯ ОБЛАСТНАЯ
БИБЛИОТЕКА им. В. И. ЛЕНИНА
№

РЫБАЧЬЕ ШААРЫ

КРАЙ ТААНУУ
БОЮНЧА КЫСКАЧА
ОЧЕРК

●

ГОРОД РЫБАЧЬЕ

КРАТКИЙ
КРАЕВЕДЧЕСКИЙ
ОЧЕРК

ТАРЫХ БАРАКЧАСЫНАН

□

Рыбачье жаш шаар. Ал шаар деген укукка 1954-жылы гана ээ болгон, бирок анын калк орношкон пункт катарындагы тарыхы болсо, өткөн кылымдан башталат. 1871-жылы Пишпек (азыр Фрунзе), Верный (азыр Алма-Ата) жана Караколдун (азыр Пржевальск) ортосунда үзгүлтүксүз почта байланышынын орношу менен Кутемалды почта станциясы негизделген болучу, анда жүргүнчүлөр үчүн боз үй тигилген. Ал кеңири саздан агып чыгуучу Кутемалды суусунун жанына жайгашкан, бул саздын бир бөлүгү биздин күндөргө чейин сакталып калган. Чыгыш тарабында жапайы чий, чычырканак жана тал калың өсүүчү.

СТРАНИЧКИ ИСТОРИИ

□

Рыбачье молодой город. Городские права он получил лишь в 1954 г., однако история его как населенного пункта берет начало еще с прошлого столетия. В 1871 г. с установлением регулярного почтового сообщения между Пишпеком (ныне Фрунзе), Верным (ныне Алма-Ата) и Караколом (ныне Пржевальск) здесь, на западном побережье озера Иссык-Куль, была основана почтовая станция Кутемалды — две мазанки для отдыха проезжающих и юрта смотрителя. Она разместилась возле одноименного ручья, вытекавшего из обширного болота, часть которого сохранилась и до наших дней. К востоку тянулись

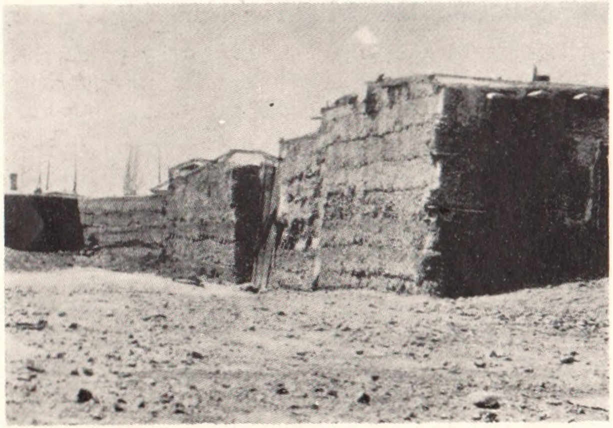

1876-жылы станцияга жанаша, Бууган-Акчий деген жерге азыркы инфекциялык оорукананын ордуна Верный шаарында жашоочу Сергей Евдокимович Дмитриев жылкы заводун негиздеген. Ошентип, ал завод көпкө болбосо да, анын негизинде пайда болгон, бир нече үйдөн турган чакан поселок Ново-Дмитриевский деп аталып калат. Мына ушуга байланыштуу бир кездерде Кутемалды почта станциясын да Ново-Дмитриевский деп аташкан.

1884-жылы станциянын жанынан, дал эле көлдүн жээгинен балыкчы Михаил Иванович Бачин жай алат, ал Полтава губерниясында туулган, Нарын чың-

густые дикие заросли чия, жерганака-облепихи и тала.

В 1876 г., рядом со станцией, в местечке Бууган-Акчий — на месте современной инфекционной больницы,— житель города Верного Сергей Евдокимович Дмитриев основал конный завод. И хотя этот завод просуществовал недолго, небольшой поселок в несколько дворов, возникший на его базе, получил название Ново-Дмитриевский. В связи с этим и почтовую станцию Кутемалды одно время называли также Ново-Дмитриевской.

В 1884 г. около станции, у самого озера, поселился рыбак Михаил Иванович Бачин, уроженец Полтавской губернии, окончивший срок солдатской службы в Нарынском укреплении. Вот как об этом рассказывает один из старожилов Рыбачьего Куян Кыдыралиев: «Бачин ехал мимо. Остановился перекусить и в разговоре с моим дедом Аблаем Джеенбековым попросил показать ему, где здесь хорошо ловится рыба. Тот повел его к Кутемалдинке, в ямах которой её оказалось много. Обрадованный и удивленный рыбак попросил разрешения остаться. Из дернин луга он сложил стены своей лачуги, коптильни и начал ловить рыбу, коптить и продавать ее в Токмаке, Пишпеке, Верном.

Как-то по возвращении из очередной поездки в Пишпек Бачин обнаружил, что Кутемалдинка пересохла. Тогда он сплел сети и начал ловить рыбу в озере.

Примерно в 1886—1887 гг. рядом с Михаилом Бачиным поселились семьи Анатолия Жданова, Сер-

доосунда солдаттык кызматынын мөөнөтүн өтөп бүткөн. Рыбачьенин карыя жашоочуларынын бири Куян Кыдыралиев бул жөнүндө мындай дейт: «Бачин ушул жерден өтүп бараткан. Өзөк жалгап алууга токтой калат, ошентип, менин атам Аблай Жээнбеков менен маектешип олтуруп, балык жакшы кармала турган жерди көрсөтүп коюуну өтүнөт. Атам аны Кутемалдыга ээрчитип барат, ал жердеги чуңкурларда балык көп болуп чыгат. Кубанган жана таңгалган балыкчы ушул жерде калууга уруксат сурайт. Ал шалбаанын чымынан өзүнө алачык, ыштоочу жай тургузуп, балык кармап, ыштап, анан аларды Токмокко, Пишпекке, Верныйга алпарып сата баштайт.

Бир жолу Пишпектен кайтып келип, Бачин Кутемалдынын кургап калганын көрөт. Ошентип, ал тор сугуп, көлдөн балык кармай баштайт.

Болжол менен 1886—1887-жылдарда Анатолий Ждановдун, Сергей Чешевдин жана башкалардын үй-бүлөлөрү Михаил Бачин менен катарлаш жайгашышат, ал алар менен 1894-жылы балык кармоочу артель уюштурат. 1907-жылы поселокто онго жакын үй-бүлө болот».

Кутемалды почта станциясы, акырында балыкчылардын турагы деп аталып калган Ново-Дмитриевский жана Бачино поселкалары бири-биринен аларды өзүнчө село деп атоого болбой турган аралыкта болушса керек. Мына ошондуктан, 1909—1914-жылдардын мезгилинде жарыяланган маалыматтарда азыркы шаардын ордуна калк орношкон бир гана пункт көрсөтүлгөн, бирок ал да: Кутемалды, Ново-Дмитриевский, Бачино (Рыбачье) жана акырында Рыбачье

гея Чешева и др., с которыми он в 1894 г. организовал рыболовецкую артель. В 1907 г. в поселке было уже около десятка семей».

Вероятно, почтовая станция Кутемалды, поселки Ново-Дмитриевский и Бачино, как впоследствии стали называть рыболовецкое поселение, находились на таком расстоянии друг от друга, что их нельзя было считать отдельными селами. Поэтому в опубликованных в период 1909—1914 гг. источниках на месте нынешнего города изображался один населенный пункт, но под разными названиями: Кутемалды, Ново-Дмитриевский, Бачино (Рыбачье) и, наконец, Ры-

деген ар түрдүү наамда берилген. Мисалы, 1910-жылы генеральный штабдын полковниги Ахвердов тарабынан түзүлгөн «Жети-Суу областы боюнча маршруттардын жыйнагында» мындай деген саптар бар: «Ново-Дмитриевское селосун түзүүчү, бир нече үйдөн турган Кутемалды станциясынын жанында почта-телеграф бөлүмү бар» А. Купластын «Жети Суу областы» (1913-жыл) деген китебинде: «...Пржевальский жана Жаркент уезддеринде бара жаткан көчмөндөр үчүн Ысык-Көлдүн жанындагы Бачино поселогунун Ново-Дмитриевский станциясында токтоп өтүүчү пункт бар» деп айтылат, ал эми андан бир жылдан кийин чыккан «Жети-Суу областынын жазуусунда» «Бачинск (Рыбачье)» деген наам пайда болот.

Акырында поселок деп аталып калган, Рыбачьенин калкынын негизги кесиби алгачкы кезде почта трактын тейлөө жана балык уулоочулук болгон. Кийинчерээк, өткөн кылымдын дал акырында, көлдүн түштүк жээгинде, Жаргылчактын аймагында карагай иштетүү уюштурулушу менен Рыбачье аркылуу карагай ташыла баштайт: жерге чейин карагай көл аркылуу сал жана баркас менен жеткирилип, мындан араба менен Токмокко жана Кочкорго ташылып кетүүчү.

Мына ушул шарттардын өзү Рыбачьенин калкына өзүлөрүнүн ылайдан жана чымдан жасалган жаман үйлөрүнүн ордуна жыгачтан салынган үйлөр салынат, анын үстүнө бул жаңы кесипке — жыгач усталыкка, жүн жүктөөчүлүккө ээ болууларына мүмкүндүк берди.

Бир аз кийинчерээк, 20-жылдарда, жол курулу-

бачье. Так, в «Сборнике маршрутов по Семиреченской области», составленном полковником генерального штаба Ахвердовым в 1910 г., имеются такие строки: «У самой станции Кутемалды несколько дворов, образующих селение Ново-Дмитриевское. Имеется почтово-телеграфное отделение». В книге А. Купласта «Семиреченская область» (1913 г.) говорится, что «...для переселенцев, едущих в Пржевальский и Джаркентский уезды, имеется остановочный пункт на станции Ново-Дмитриевской около озера Иссык-Куль при поселке Бачино», а в изданном через год «Описании Семиреченской области» появляется название «Бачино (Рыбачье)».

Первое время основным занятием жителей Рыбачьего, как стало впоследствии называться поселение, было обслуживание почтового тракта и рыболовство. Позже, в самом конце прошлого века, с организацией лесоразработок на южном побережье озера, в районе Джергалчака, через Рыбачье начала осуществляться транспортировка леса: сюда он доставлялся в плотах и на баркасах по озеру, а отсюда на подводах вывозился в Токмак и Кочкорку.

Это обстоятельство, кстати, позволило части жителей Рыбачьего заменить свои убогие сделанные из глины и дерна лачуги на деревянные дома, приобрести новые рабочие профессии — плотников, грузчиков.

Несколько позже, в 20-х гг., развертывается строительство дорог, развивается судоходство на Иссык-Куле. Заштатный поселок рыбаков и извозчиков постепенно начинает превращаться в крупный транс-

шу өөрчүп, кеме жүргүзүү иши өнүгө баштайт. Балыкчылар менен арабакечтердин борбордук поселогу акырындык менен транспорттук ири түйүнгө, Чүй өрөөнүнөн Ысык-Көлгө, Ички Тянь-Шанга баруучу жана кайра кайтуучу жолдогу өткөөл базага айлана баштайт. Шаарда элеватор, көп сандаган складдар курулуп, биринчи өнөр жай ишканалары пайда болот.

Мына ушуга байланыштуу калкы тез өсөт. Эгерде 1916-жылдан 1926-жылга чейинки мезгилдин ичинде анын калкынын саны 137 кишиден 454 кишиге көбөйсө, 1939-жылы 5426 киши болгон. 1968-жылдын маалыматы боюнча шаарда 29801 киши жашаган.

Рыбачье негизинен өлкөнүн жана республиканын башка райондорунан көчүп келгендердин эсебинен өсүүдө. Кийинки алты-жети жылдын ичинде алардын келиши бир аз азайды, ошондой болсо да өсүштүн 60 проценти мурдагысындай эле кишилердин өз алдынча келишинин эсебинен болгон.

портный узел, перевалочную базу на путях из Чуйской долины в Прииссыккулье, Внутренний Тянь-Шань и обратно. В городе строятся элеватор, многочисленные склады, возникают первые промышленные предприятия.

В связи с этим идет бурный прирост населения. Если за период с 1916 по 1926 г. число жителей увеличилось с 137 до 454 человек, то в 1939 г. их было уже 5426. По данным 1968 г., в городе проживал 29801 человек.

Рыбачье растет в основном за счет переселенцев, прибывающих из других районов страны и республики. За последние шесть-семь лет приток их несколько уменьшился, тем не менее по-прежнему около 60% прироста шло за счет механического движения. Но в связи с дальнейшим индустриальным ростом города неизбежно увеличение численности населения.

ЖАРАТЫЛЫШЫ

Рыбачье Фрунзеден (175 км), Нарындан (175 км) жана Пржевальскиден (220 км) аралыкта жайгашкан, алар менен автомобиль магистралдары: аба транспорту, ал эми Фрунзе менен темир жол аркылуу да байланышкан.

Чүй тараптан келе жатып, шаарга жакындай берген кезде баарыдан мурда көлдү көздөй айдөш тарткан таштуу түзөң көзгө чалдыгат. Күнгө күйүп бозоргон бул таштак жерде сейрек өскөн эрмен, чекенди, чий кездешет. Бирде бул, бирде тигил жерден сел жеп кеткен тилкелер көрүнүп турат. Күнгөйдүн дал этегине чейин мына ушундай. Шаар ээн

ПРИРОДА

Рыбачье располагается почти на одинаковом расстоянии от Фрунзе (175 км), Нарына (175 км) и Пржевальска (220 км), с которыми связан автомобильными магистралями, воздушным транспортом, а с г. Фрунзе — и железной дорогой.

Когда подъезжаешь к городу со стороны Чуйской долины, то перед глазами прежде всего открывается покатая в сторону озера равнина, изрытая редкими саями. На темном обожженном солнцем галечнике разбросаны редкие кустики полыни, эфедры, солянок, чия. Там и тут видны серые полосы селевых потоков. И так до самого подножия Кунгея.

жаткан талаа бүткөн жерде, так эле көлдүн жээгинде жайкалып жатат. Суугa кире беришге, калың чий өскөн саздак тилке, ал эми андан ары чыгышты карай — кайрадан таштак, кумдуу, майда топурактуу жана борпоң анчалык чоң эмес тилке кетет.

Ошондой болсо да Рыбачьенин айланасында өзүнчө бир татынакай жерлер жок эмес. Бул жерде бардыгы даана, бардыгы так. Күңгөйдүн ала-була болгон боорлорунун түркүн түстө көрүнүшү таштак жазы аянттар менен бөлүнүп турган ачык көк-жашыл түстөгү тилкелер, ойдуңду түштүк тараптан тосуп турган зор Тескей, акырында асмандын: бирде ачык-көгүш, бирде дээрлик түнөрүк тартып, бирде берметтей кубулуп, бирде аппак болуп өзгөрүп турма түсүн чагылдырып турган көл көпкө чейин эсте калат. Асманды ала булут каптап, мемиреген тынч күндөрдө асман менен суу бири-бирине куюлушуп, кеме токтоочу жээктин нары жагында мелтиреген түпсүз мейкиндик жаткандай болуп сезилет.

Шаардын шарттары да оңтойлуу. Мында температуранын республиканын башка райондоруна мүнөздүү болгон кескин жогорулап же төмөндөп кетүүсү болбойт, көп убакта күн ачык болот, кышы да, жайы да мээлүн.

Эң эле суук болгон январь айынын температурасы — плюс 3,9 жана 5,8 градустун, өтө ысык болгон июль айында плюс 17,5 жана 18,0 градустун айланасында, 20 градустан ашкан суук өтө сейрек болот. Ошентип, бул жагынан Рыбачьенин климаты өтө ыңгайлуу. Шамал Рыбачьеде дайыма болуп туруучу көрүнүш. Ал жылы бою, бирде жай, бирде катуу

В конце пустыни, на берегу озера, раскинулся город. У самой воды — полоска заболоченной земли с зарослями чия, а дальше на восток — снова галька, песок, небольшие пятна мелкозёма и лёсса.

И все же окрестности Рыбачьего не лишены своеобразной прелести. Здесь все ярко, все определенно. Надолго запоминаются пестрота красок полуобнаженного склона Кунгея, яркие полоски изумрудной зелени, разделенные обширными площадями галечниковых россыпей, мощная стена Терскея, закрывающая котловину с юга, и озеро, отражающее изменчивый цвет неба: то ярко-синее, почти черное, то изумрудное, то белесое. В тихие дни, когда небо затянуто

жүрүп турат. Көпчүлүгүндө желаргы шамал болот, бирок, секундуна 40 метрге жеткен катуу шамал жүргөн күндүн саны жылына 48 күнгө чейин жетет. Бул учурда шаарды жана айланасын кум менен чаң каптап калат. Шамалсыз мемиреген тынч күндө кар сыяктуу сейрек учуроочу көрүнүш. Жайкысын деңиздин желаргы шамалы тоолуу-өрөөндүн шамалы менен алмашканда, же анын тескерисинче болгон учурларда — таңга маал жана кашкарайганда гана тынч болот.

Жаан-чачындын аздыгы, шамалдын такай болуп турушу кыртыштын катып кетишине алып келет. Мындан тышкары, Күңгөй Ала-Тоонун боору мөңгүлүү болот.

сеткой перистых облаков, границы неба и воды сливаются; кажется, вот там, за кромкой причалов, одна бездонная даль.

Примечательны и условия города. Здесь нет резких взлетов и падений температуры, характерных для большинства районов республики, много ясных солнечных дней, умеренные зима и лето.

Средние температуры января — самого холодного месяца — колеблются между минус 3,9 и 5,8 градуса, самого теплого — июля — между плюс 17,5 и 18,0 градусов. Морозы редко опускаются ниже 20 градусов. И в этом отношении климат в Рыбачьем исключительно благоприятен.

Ветры в Рыбачьем — постоянное явление. Они дуют во все времена года то с меньшей, то с большей силой. Чаще — это легкие бризы, но до 48 дней в году бывают сильные, достигающие 40 м в секунду. Тогда над городом и его окрестностями поднимается сплошная завеса из песка и пыли. Штиль такое же редкое явление, как и снег. В летние дни тихо бывает только рано утром да поздно вечером, когда происходит смена морского бриза на горно-долинный ветер и наоборот.

Малое количество осадков, постоянные ветры приводят к иссушению почвы. Кроме того, горный хребет Кунгей Ала-Тоо в районе города не несет на себе ледников и фирнового снега, стекающие с него ручьи маловодны и не достигают города. Все это создает определенный барьер для развития земледелия, и оно в окрестностях города, в радиусе 10—15 км, практически отсутствует.

СЫРТКЫ КӨРҮНҮШҮ

Рыбачье республиканын башка шаарларынан өзүнүн чарбасындагы адистештирүүнүн так индивидуалдыгы, транспорттук маанилүү магистралдардын кесилишкен жерине жайгашкан абалы менен гана айырмаланбайт, ал өзүнчө бир эсте каларлык көрүнүшкө ээ.

Жакында эле, шаарга биринчи жолу келген кишинин көзүнө төмөндөгүлөр кескин түрдө чалдыккан: бак-дарактар такыр жок. Ылайдан салынган кичинекей үйлөрдүн жалпак чатырлары, бозоргон дубалдары күн менен шамалдан катып, күйүп кеткен

ВНЕШНИЙ ОБЛИК

Среди городов республики Рыбачье отличается яркой индивидуальностью не только в специализации своего хозяйства, положением на перекрестке важных транспортных магистралей, но обладает и своеобразной, запоминающейся внешностью.

Не так давно человеку, впервые подъезжавшему к городу, резко бросалось в глаза почти полное отсутствие зелени. Плоские крыши глинобитных домишек, серые стены дувалов сливались с такой же серой иссушенной солнцем и ветрами каменистой землей. Ни парков, ни скверов, ни тенистых аллей.

топурак менен өң алышып турат. Парктар да, скверлер да, көлөкөлүү аллеялар да жок.

Шаар кийинки 10—15 жылдын ичинде өзгөрдү: көп кабаттуу имараттардан турган бүтүндөй кварталдар өсүп чыкты, борбордук көчөлөргө асфальт төшөлдү, аллеялар пайда болду, шаардыктардын короо алдындагы участкаларында жемиш бактары гүлдөдү. Бирок Рыбачье республиканын башка шаарларына караганда азырынча мурдагысындай эле начар жашылдандырылган. Анда дайыма дээрлик ысык анчалык болбойт, такай желаргы шамал жүрүп турат, чет жакаларынын бозоруп жаткандыгына карабастан, шаардын кыйла кооз көрүнүшү мына ушулардан улам болсо керек: ал алыстан, өзгөчө көл тараптан сүзүп келе жатканда кооз, дал эле суунун жээгинде, Күңгөйдүн каралжын тарткан фонунда Ысык-Көлдүн көгүлтүр суусуна чагылышып, аппак үйлөр созулуп жатат.

Шаардын территориясы көлдүн жээгин бойлото батыштан чыгышты карай ичке тилке болуп 7 километрге созулган. Шаардын жалпы аянты 8 чарчы километрден бир аз ашыгыраак. Пландалышы түз бурчтуу: батыштан — чыгышты жана түндүктөн — түштүктү карай кеңири магистралдар созулуп жатат. Анын түздүгү темир жол станциясынын жанына келгенде гана бузулат, анткени ал жердеги саздак территория курулуштардын пландуулугун катуу сактоого жана көп кабаттуу имараттарды тургузууга мүмкүндүк бербейт.

Территориясынын анчалык чоң эместигине карабастан, Рыбачьеде адистелиши жана сырткы кө-

За последние 10—15 лет город преобразился: выросли целые кварталы из многоэтажных зданий, асфальтом покрылись центральные улицы, появились аллеи, на многих приусадебных участках зацвели сады горожан. Но по сравнению с другими городами республики Рыбачье по-прежнему пока озеленен слабо. Он почти всегда залит нежарким солнцем, постоянно продувается легким бризом и, вероятно, поэтому несмотря на господство серых тонов окрестностей выглядит довольно живописно. Особенно привлекателен он издали, когда подплываешь к нему озером: у самой кромки воды на темном фоне Кунгея тянется белая полоска зданий, подчеркивая голубизну Иссык-Куля.

Территория города вытянута с запада на восток вдоль берега озера узкой лентой длиной в 7 км. Площадь города составляет немногим более 8 кв. км. Планировка прямоугольная: широкие магистрали тянутся с запада на восток и с севера на юг. Четкость её нарушается лишь возле железнодорожной станции, где заболоченность территории не позволяла придерживаться строгой застройки и возводить многоэтажные здания.

Несмотря на относительно небольшую территорию внутри Рыбачьего постепенно начинают формироваться микрорайоны различной специализации и внешнего облика. В этом отношении выделяется южная часть, прилегающая к озеру. Вдоль берега тянутся корпуса судостроительного завода, элеватор, портовые сооружения, пароходство, склады.

рүнүшү ар түрдүү микрорайондор акырындап түзүлө баштады. Бул жагынан көл тарабындагы түштүк бөлүгү айырмаланып турат. Жээкти бойлото кеме куруучу заводдун корпустары, элеватор, порттук курулуштар, пароходство, складдар жайгашкан.

Шаардын жакында эле кайра курулган борборунда, Базарная, Пионерская, Гагарин жана Охотничье көчөлөрүнүн кесилишкен жеринде административдик имараттардын, соода ишканаларынын көпчүлүгү, колхоздук базар, клубдар, мектептер, кинотеатрлар, мейманканалар, турмуш-тиричилик жактан тейлөөчү комбинаттын ишканалары жайгашкан, Мында үч-төрт кабаттуу үйлөр тургузулган Ысык-Көл жана Фрунзе көчөлөрү азыркы замандын шаарларынын түрүнө ээ болууда. Ал көчөлөрдө кыймыл да бир кыйла жандуу, Көл кылаасына жана Чүй өрөөнү тарапка бет алган транспорттук автобустар, жүк ташуучу жана жеңил автомашиналар ушул Ысык-Көл көчөсү менен өтөт.

Шаардын батыш бөлүгүн да бара-бара адистештирүү байкалууда. Мында артыкча транспорт ишканалары менен уюмдары: автобазалар, автомобиль жана темир жол вокзалдары, автозаправкалоочу станциялар, складдар, дүң соода базалары жайгашкан. Алардын ортосунда — бир квартиралуу кичинекей үйлөр курулган турак-жай кварталдары.

Мунара крандарынын көк сермеген ажурдук жебелери, жаңы курулуштардын тармактары шаардын пейзажынын ажырагыс бөлүгү болуп саналат. Шаар кубаттанып жакшырып баратат.

В центре города, на перекрестке улиц Базарной, Пионерской, Гагарина и Охотничьей, недавно отстроенных заново, располагается большинство административных зданий, торговых предприятий, колхозный рынок, клубы, школы, кинотеатры, гостиницы, мастерские комбината бытового обслуживания. Облик современного города здесь принимают улицы Иссык-Кульская и Фрунзе, застроенные 3—4-этажными домами. Они же являются и наиболее оживленными. По Иссык-Кульской проходят транзитные автобусы, грузовые и легковые автомашины, направляющиеся внутрь Прииссыккулья и в сторону Чуйской долины.

Постепенно вырисовывается специализация и западной части города. Здесь расположены преимущественно транспортные предприятия и организации: автобазы, автомобильный и железнодорожный вокзалы, автозаправочные станции, склады, оптовые базы. Между ними — жилые кварталы, застроенные небольшими одноквартирными домиками.

Неотъемлемой частью городского пейзажа являются взметнувшиеся ввысь ажурные стрелы башенных кранов, леса новостроек. Город растет, набирает силу, прихорашивается. Создаются новые микрорайоны с благоустроенными жилыми домами, с очагами культуры, школами, детскими учреждениями, больницами, комбинатами бытового обслуживания населения.

2—2843

ИССЫК-КУЛЬСКАЯ ОБЛАСТНАЯ
БИБЛИОТЕКА им. В. И. ЛЕНИНА
№

ИШТИКТҮҮ ТУРМУШУ

□

Рыбачье — Көл кылаасы менен Ички Тянь-Шанга өтүүчү башкы дарбаза, шаар-склад, ага республиканын теңин кучагына алган кеңири аймактардан жүк келип турат, саякат жасоону эңсеген, Орто Азиянын көөрү төгүлгөн жери — Кыргыз деңизинин тоолуу алп пейзаждарына маашурланган көп сандаган туристтер, жаратылышты сүйүүчүлөр да ал аркылуу өтүшөт. 1968-жылы Ысык-Көлдүн жээктеринде 200 миңге жакын эс алуучулар болгон. Шаарда республиканын эң ири транспорттук түйүндөрүнүн бири катарында адистештирилип жаткандыгы да бир

ДЕЛОВАЯ ЖИЗНЬ

□

Рыбачье — парадный подъезд Прииссыккулья и Внутреннего Тянь-Шаня, город-склад, к которому стекаются грузы с обширного района, охватывающего добрую половину территории республики, через него же проезжают многочисленные туристы, любители природы, однажды заболевшие странствиями, очарованные исполинскими горными пейзажами и голубизной жемчужины Средней Азии — Киргизского моря. В 1968 г. на берегах Иссык-Куля побывало около 200 тысяч отдыхающих. Этими факторами в значительной степени и определяется специализация горо-

кыйла даражада мына ушул факторлор менен аныкталат.

Рыбачье — республикалык жана мамлекеттик маанидеги: Фрунзе — Рыбачье — Нарын — Торугарт, Рыбачье—Пржевальск, Рыбачье—Кочкор—Чаек—Суусамыр шоссе жолдорунун эң маанилүү түйүнү; бул Ысык-Көлдөгү эң ири порт, Ысык-Көл пароходствосунун башкы базасы, Орто Азияда Красноводскиден кийин экинчи орунду ээлеген темир жана суу жолдору менен аралаш жүк ташый турган порт; бул Ысык-Көлдүн кеңири аймагын жана Ички Тянь-Шандын чоң бөлүгүн тейлөөчү Луговая—Фрунзе—Токмок—Рыбачье темир жолунун келип токтогон акыркы станциясы.

Шоссе жолдору боюнча Рыбачьеге өтө ар түрдүү жүктөр жеткирилет. Ал аркылуу Ички Тянь-Шандын жана Көл кылаасынын райондору республиканын калган бөлүгү, бүтүндөй өлкө менен: эгин, картошка, жемиш, цемент, карагай, мал чарба продуктыларын, тирүү мал, бал, вино алмашып турат. Чүй өрөөнү тараптан бул жакка минералдык семирткичтер, күйүүчү май, машиналар, ар түрдүү жабдуулар, товарлар... жеткирилет. Мындан тышкары Ысык-Көл Орто Азиянын чегинде курорттордун жана туризмдин эң ири району болуп саналат. Шаардын транспорт ишканаларында өнөр жайындагыга караганда адамдардын эки жарым эсе көп иштегендигин, эгерде шаардын транспорттук функциялары менен байланышкан склад чарбаларынын кызматкерлерин да эске ала турган болсок, анда эл чарбасынын бул тармагында иштегендердин салыштырма салмагы шаар-

да как одного из крупнейших транспортных узлов республики.

Рыбачье — важнейший узел шоссейных дорог республиканского и государственного значения: Фрунзе—Рыбачье — Нарын — Торугарт, Рыбачье — Пржевальск, Рыбачье—Кочкорка—Чаек—Сусамыр; это самый крупный порт на озере Иссык-Куль, главная база иссыккульского госпароходства, второй после Красноводска порт Средней Азии со смешанными железнодорожно-водными перевозками; это конечная станция железной дороги Луговая—Фрунзе—Токмак—Рыбачье, обслуживающая обширную территорию Прииссыккулья и большую часть Внутреннего Тянь-Шаня.

По шоссейным дорогам к Рыбачьему стягиваются самые разнообразные грузы, которыми обмениваются районы Внутреннего Тянь-Шаня и Прииссыккулья с остальной частью республики и всей страной: зерно, картофель, фрукты, цемент, лес, продукты животноводства, живой скот, мед, вина. Со стороны Чуйской долины сюда идут минеральные удобрения, горючее, машины, различное оборудование, товары. ...Кроме того, Прииссыккулье выступает как крупнейший в пределах Средней Азии район курортов и туризма. Не удивительно, что на транспортных предприятиях города занято в два с лишним раза больше людей, чем в промышленности, а если учесть к тому же еще и работников складского хозяйства, также связанных с транспортными функциями города, то удельный вес занятых в этой отрасли народного хозяйства составит свыше половины всего трудоспо-

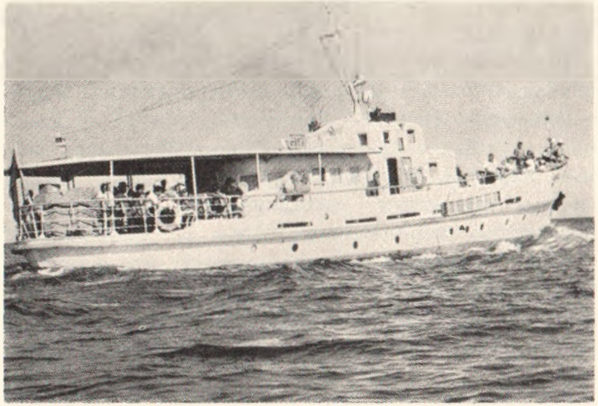

дын коомдук өндүрүшүндө иштеген эмгекке жарамдуу бардык калктын жарымынан көбүн түзө тургандыгы таң каларлык эмес.

Шаарлар аралык борбордоштурулган регулярдуу маршруттар боюнча республиканын автотранспорту менен ташылуучу бардык жүктөрдүн теңинин көбү Рыбачьенин үлүшүнө туура келет. Автотранспорттук катнашуунун шаарлар аралык маршруттарынын саны боюнча ага экинчи (Ош шаарынан кийинки) орун таандык. Бирок ал ташылуучу жүргүнчүлөрдүн саны боюнча Ош, Фрунзе жана Жалал-Абад шаарларынан кийинки төртүнчү орунду ээлейт.

Шаарда автотранспорттук үч ири уюм: «Авто-

собного населения, занятого в общественном производстве города.

На долю Рыбачьего приходится свыше половины всех перевозимых автотранспортом республики грузов по регулярным междугородным централизованным маршрутам. Ему же принадлежит второе место в республике по количеству междугородных маршрутов автобусного сообщения (после г. Ош). Но по количеству перевозимых пассажиров он занимает лишь четвертое место, уступая таким городам, как Ош, Фрунзе и Джалал-Абад.

В городе три крупных автотранспортных организации: «Автовнештранс», автоэкспедиционная автобаза «АВТ» и пассажирская автобаза. В их распоряжении сотни различных автомобилей, способных перевезти в год до 1 млн. т грузов и свыше 10 млн. пассажиров (вместе с внутригородским транспортом). Кроме того, имеется несколько ведомственных автохозяйств: четвертая колонна автобазы № 2 «Чуйстроя», автобаза «Киргизсельхозтехники» и другие.

Регулярными линиями автобусного сообщения город связан с десятками населенных пунктов республики. Особенно много пассажиров перевозится по маршрутам Рыбачье—Пржевальск и Рыбачье—Фрунзе. Что же касается пригородных пассажирских сообщений, то по количеству перевозимых пассажиров Рыбачье занимает последнее место среди городов и райцентров республики, имеющих такое сообщение. Причина — редкая сеть населенных пунктов, расположенных в ближайших окрестностях города, отсутствие постоянных трудовых поездок жителей окрестных сел

внештранс», «АВТ» автоэкспедициялык автобаза жана жүргүнчүлөр автобазасы бар. Алардын карамагында жылына бир миллион тоннага чейин жүк жана 10 миллиондон ашык жүргүнчүлөрдү (шаардык ички транспортту кошуп алганда) ташууга жөндөмдүү жүздөгөн ар түрдүү автомобилдери бар. Мындан тышкары ведомстволук бир нече авточарбалары: «Чүйстройдун» № 2 автобазасынын төртүнчү колоннасы, «Кыргызсельхозтехниканын» атобазасы жана башкалар бар.

Шаар үзгүлтүксүз автобустук катнашуу линиялары аркылуу республиканын эл орношкон ондогон пункттары менен байланышкан. Рыбачье—Пржевальск жана Рыбачье—Фрунзе маршруттары боюнча жүргүнчүлөр өзгөчө көп ташылат. Шаардын айланасындагы жүргүнчүлөрдүн катнашуулары жөнүндө болсо, ташылуучу жүргүнчүлөрдүн саны боюнча Рыбачье республиканын мындай катнашуусу бар шаарлар менен райондук борборлорунун ичинен акыркы орунду ээлейт. Бул шаардын чет-жакаларына жакын жайгашкан калктуу пункттардын тармактарынын сейректиги, айланадагы калктын шаардын өнөр жай ишканаларына жана мекемелерине дайыма ишке келип турбагандыгынан чыгып жатат.

Порттун жүк обороту Ысык-Көлдөгү калган бардык порттордун жана токтолуп өтүүчү пункттарын бирге алганга барабар. Порт крандар менен, автожүктөгүчтөр жана башка механизмдер менен жакшы жабдылган. Кемелер түздөн-түз эле темир жол вагондорунан жүктөлөт. Темир жол составдарын жүктөө да мына ушундай метод менен жүргүзүлөт, бул

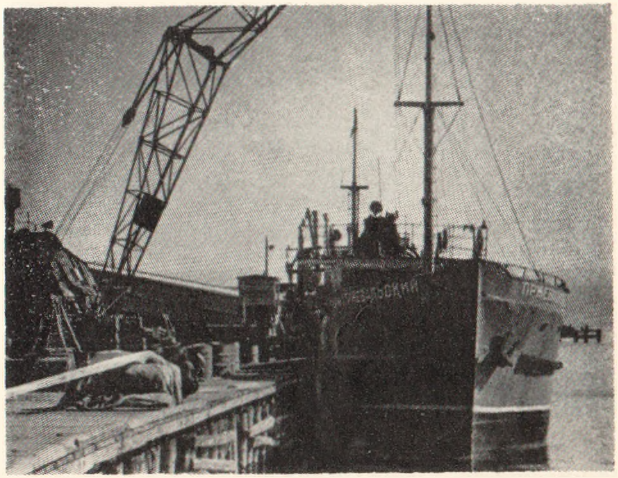

на промышленные предприятия и в учреждения города.

Грузооборот порта равен сумме всех остальных портов и остановочных пунктов на Иссык-Куле. Порт хорошо оборудован кранами, автопогрузчиками и другими механизмами. Загрузка судов осуществляется непосредственно из железнодорожных вагонов, минуя промежуточные операции. Таким методом производится и загрузка железнодорожных составов. Это намного удешевляет транспортные расходы, обеспечивает оперативность в движении грузов, ритмичность в работе.

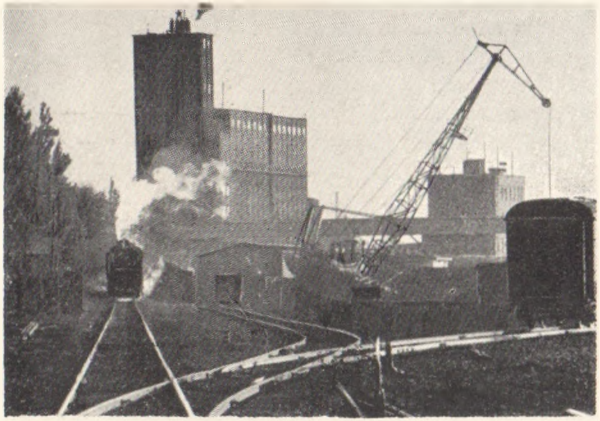

транспорттук чыгымдарды бир кыйла арзандатат, жүктөрдүн кыймылынын оперативдүүлүгүн, иштеген ритмдүүлүгүн камсыз кылат.

Порттун кеме токтоочу жери жүктөөгө ыңгайлуу болуп бир эле убакта төрт кеменин турушуна мүмкүндүк берет. Көлдөгү эксплуатацияланууучу транспорттук линиялардын узундугу 573 километрге барабар. Алар да жүргүнчүлөрдү ташуучу эки, жүк ташуучу алты теплоход, жыйырмага жакын баржалар бар. Алар жыл сайын 200—220 миң тонна ар кандай жүктөрдү ташыйт.

Көлдө порттун жана бүтүндөй пароходствонун дайыма жана бир калыпта иштешин камсыз кылуучу жүктүн үзгүлтүксүз ташылышы ушул күнгө чейин

Длина причалов порта позволяет стоять под грузовыми операциями одновременно четырем судам. Протяженность эксплуатируемых транспортных линий на озере равна 573 км. На них курсируют два пассажирских, шесть грузовых теплоходов, около двух десятков несамоходных барж. Они ежегодно перевозят до 200—220 тыс. т различных грузов.

Существенную трудность в работе флота составляет то, что на озере до сих пор нет установившихся грузопотоков, обеспечивающих постоянную и равномерную работу порта и пароходства в целом. Решающую роль пока играют разовые и сезонные грузы.

В связи с широким развитием скоростного пассажирского автотранспорта роль флота в регулярных перевозках пассажиров постепенно снижалась и к 1966 г. составила всего 40 тыс. человек, а в 1967 г. в связи с убыточностью вовсе прекращена. Построенные для этой цели пассажирские суда «Чайка» и «Альбатрос» перешли на обслуживание туристов и отдыхающих. Из курортных центров Тамга и Чолпон-Ата на этих судах можно совершить увлекательную прогулку по Иссык-Кулю. В 1968 г. такие прогулки совершили 82 тыс. человек. Суда проделали 2,5 млн. пассажиро-километров, установив своеобразный рекорд в работе за всю историю пароходства.

На долю железнодорожного транспорта приходится всего около 20% грузов и менее 1% общего числа пассажиров, перевозимых всеми видами транспорта. Несмотря на это значение железной дороги весьма велико. Она связывает Прииссыккулье с промышленными центрами всей страны. Именно по ней

белгиленбегендиктен флоттун ишинде олуттуу кыйынчылыкты түзөт. Азырынча бир жолу жана сезондук жүктөр чечүүчү роль ойнойт.

Жүргүнчүлөрдүн тез жүрүүчү автотранспортунун кеңири өнүккөндүгүнө байланыштуу флоттун жүргүнчүлөрдү регулярдуу ташуудагы ролу бара-бара төмөндөгөн жана 1966-жылы бар болгону 40 миң кишини түзгөн, ал эми 1967-жылы өзүн актай албагандыгына байланыштуу ал тап-такыр токтотулган. Жүргүнчүлөрдү ташуу максатына курулган «Чайка» жана «Альбатрос» кемелери туристтер менен эс алуучуларды тейлөөгө өткөн. Тамга жана Чолпон-Ата курортторунан келгендер бул кемелерде Ысык-Көлдө көңүлдү сергитишчү. 1968-жылы 82 миң киши мына ушундайча көңүл ачышкан. Кемелер пароходстгвонун бүткүл тарыхында өзүнчө бир рекордду белгилеп, 2,5 миллион жүргүнчү-километрди басып өтүшкөн.

Транспорттун бардык түрлөрү менен ташылуучу жүктүн 20 процентке гана жакыны жана жүргүнчүлөрдүн жалпы санынын 1 процентке жетпегени темир жол транспортунун үлүшүнө туура келет. Ал Көл кылаасын бүтүндөй өлкөнүн өнөр жай борборлору менен байланыштырат. Мында өнөр жай ишканалары үчүн жабдуулар, металл, машиналар, отун, семирткичтер жана көп сандаган башка нерселер так мына ушул жол менен жетикирилет. Мурда аларды жеткирүү чоң кыйынчылыктарга байланыштуу болучу.

Шаардын жалпы транспорт байланышында авиатранспорттун ролу азырынча жупуну. Рыбачьенин Фрунзе, Пржевальск, Нарын шаарлары авиа катна-

поступают сюда оборудование для промышленных предприятий, металл, машины, топливо, удобрения и многое другое, доставка которых ранее была сопряжена с большими трудностями.

Роль авиатранспорта в общих транспортных связях города пока очень скромная. Рыбачье имеет регулярное авиасообщение с г. Фрунзе, Пржевальском, Нарыном. Кроме того, в будущем предполагаются новые регулярные авиасообщения с другими городами республики, а также отдельными союзными республиками.

В соответствии с основным народнохозяйственным значением города как транспортного узла идет и развитие промышленности. С одной стороны, это пред-

шуусу менен байланышкан. Келечекте жүргүнчүлөрдүн мындан тышкары республиканын башка шаарлары менен үзгүлтүксүз түрдө авиалиния аркалуу байланышы каралган.

Шаардын транспорттук түйүн катарындагы эл чарбалык негизги маанисине ылайык өнөр жайын да өнүктүрүү жүргүзүлүп жатат. Бир жагынан алганда булар транспортту тейлөөчү ишканалар, экинчи жагынан — продукцияларды кайрадан иштетүүчү жана да акыр аягында шаарды өзүнүн, ошондой эле ага жакын жаткан калктуу пункттардын турмуш-тиричилик муктаждыктарын канааттандырууга тийиш болгон ишканалар.

Шаардын өнөр жайы «тамак-аш» ишканалары жагынан ачык мүнөзгө ээ. Бул тармактын үлүшүнөн продукциянын 75 проценттен ашыгы жана өндүрүштүк-өнөр жай персоналынын ошончолук эле проценти туура келет. Мында 1952-жылы курулган бир кыйла ири эт комбинаты бар. Ал кийинки жылдарда реконструкцияланган, ошентип анын кубаттуулугу азыркы кезде жылына 35—40 миң ар кандай малды иштетүүгө жеткирилген.

Рыбачье кеңири райондон айыл чарба жүктөрүн топтогондугуна байланыштуу, анын чарбасында ар кандай түрдөгү складдар, сактагычтар жана барыдан мурда элеватор чоң мааниге ээ. Ал 1929-жылы курулган. Ошентип алгачкы кезде ал эгин гана сакталган, кийинчирээк, түп-тамырынан бери реконструкциялангандан кийин бул жерде тегирмен курулган, эмгектин бардык процесстери механизациялаштырылган. Бул жерге эгин бүтүндөй Көл кылаасынан гана

приятия, обслуживающие транспорт, с другой,— занимающиеся переработкой продукции и, наконец, предприятия, призванные удовлетворять бытовые запросы жителей как самого города, так и близлежащих населенных пунктов.

Промышленность города носит ярко выраженный «пищевой» характер. На долю этой отрасли приходится свыше 75% валовой продукции и столько же промышленно-производственного персонала. Здесь довольно крупный мясокомбинат, построенный в 1952 г. В последующие годы он реконструирован, и мощность его в настоящее время достигает 35—40 тыс. голов переработки различного скота в год.

Поскольку Рыбачье стягивает сельскохозяйственные грузы с обширного района, большое значение в его хозяйстве имеют различного рода склады, хранилища и прежде всего элеватор. Он построен в 1929 г., и первое время осуществлял только хранение зерна, позже, после коренной реконструкции, здесь сооружена мельница, все процессы труда механизированы. Зерно поступает сюда не только со всего Прииссыккулья, но и из ближайших районов Казахстана.

В январе 1968 г. в строй действующих вступил молочный завод. Его мощность — до 10 т переработки молока в смену. Но настоящим подарком жителям города, прилегающих районов Прииссыккулья и Внутреннего Тянь-Шаня явилось завершение в конце 1968 г. строительства газонаполнительного пункта. Сжиженный газ, поступающий сюда по железной дороге, разливается в емкости и направляется в другие

эмес, ошону менен бирге Казакстандын жакын райондорунан да жеткирилет.

1968-жылы январда иштеп жаткандардын катарына сүт заводу кошулду. Анын кубаттуулугу сменасына 10 тоннага чейин сүттү кайрадан иштетүүгө барабар, 1968-жылдын акырында газ толтуруучу пункттун ишке ашырылышы шаардын, Көл кылаасынын жана Ички Тянь-Шандын катарлаш жаткан райондорунун калкына чыныгы белек болду. Бул жерге темир жол менен жеткирилүүчү суюлтулган газ идиштерге куюлуп, Көл жээгинин жана Ички Тянь-Шандын калк орношкон башка пункттарына да жиберилет.

Шаардын транспорттук түйүн катарындагы «профилине» кеме куруучу завод барынан көбүрөөк ылайык келет. 1960-жылга чейин булар кеме ремонттоочу жөнөкөй мастерскаялар болучу жана Пржевальскинин пристандарында болгон. Кийинчерээк, ал жерге зарыл материалдар менен жабдууларды жеткирүүнүн кыйынчылыгына байланыштуу алар Рыбачьеге алынып келинген. 1966-жылы мастерскаялар завод болуп кайрадан түзүлгөн. Анда дайыма кеменин түрдүү ремонттору жүргүзүлөт. Заводдун стапелдеринен деңизде жүрүүнүн жогорку сапаты менен айырмалануучу жүргүнчүлөрдү ташуучу кооз, нефть куючу кемелер жана миң тонналык баржалар чыгып турат. Завод өлкөнүн өтө ар түрдүү пароходстволорунан — Орто Азиянын, атап айтканда, Сыр-Дарыя пароходствосунун, Печора менен Енисейдин, СССРдин Европа бөлүгүнүн бассейндеринин заказдарын аткарат.

населенные пункты побережья и Внутреннего Тянь-Шаня.

Больше всего отвечает «профилю» города как транспортному узлу судостроительный завод. До 1960 г. это были обычные судоремонтные мастерские, и находились они на пристани Пржевальск. Впоследствии, в связи с трудностями доставки туда необходимых материалов и оборудования, они были перебазированы в Рыбачье. В 1966 г. мастерские были преобразованы в завод. Завод ежегодно, кроме судостроения, производит разный ремонт судов. Со стапелей завода сходят изящные пассажирские катеры, отличающиеся высокими мореходными качествами, нефтеналивные суда грузоподъемностью до 600 т и баржи — 1000 т. Завод выполняет заказы самых различных пароходств страны — Средней Азии, в частности Сырдарьинского речного пароходства, бассейнов Печоры и Енисея, Европейской части СССР.

Руками рыбачинских судостроителей создан весь флот Иссык-Кульского пароходства. В его составе, кроме пассажирских теплоходов, буксиров, танкеров есть и такие, как сухогрузный теплоход «40 лет Киргизстана», который вместо трюмов имеет специальную, необычно большую грузовую палубу. Это очень удобно для перевозки грузов в контейнерах, леса, живого скота.

Из предприятий бытового обслуживания видную роль играет горбыткомбинат. Он объединяет большое количество различных мастерских и производств по выпуску строительных материалов, ремонту бытовых

Ысык-Көл пароходствосунан бүтүндөй Флоту Рыбачьелик кеме куруучулар тарабынан түзүлгөн. Анын составында жүргүнчүлөр теплоходдорунан, буксирлерден, танкерлерден тышкары «40 лет Киргизстан» кургакта жүктөгүч теплоход бар, анда трюмдардын ордуна атайын, демейдегиден чоң жүктөө палубасы бар. Бул контейнерлердеги жүктөрдү, карагай, тирүү мал ташуу үчүн өтө ыңгайлуу.

Турмуш-тиричилик жактан тейлөөчү ишканалардын ичинен шаардык турмуш-тиричилик жактан тейлөөчү комбинат көрүнүктүү роль ойнойт. Ал курулуш материалдарын иштеп чыгаруучу, тиричилик машиналарын жана металл буюмдарын, бут кийим, кийим-кече, мебель, айыл чарбасынын майда шаймандарын ремонттоочу көп сандаган ар түрдүү мастерскаяларды жана өндүрүштөрдү бириктирет.

Шаарда ондон ашык курулуш уюмдары бар. Алардын катарына: Балыкчы курулуш-монтаж башкармасы, ремонттук курлуш башкармасы, Кыргыз керек-жарак Союзунун Рыбачьедеги механизациялаштырылган көчмө колоннасы, Ысык-Көл колхоздор аралык курулуш бирикмеси жана курулуш-монтаж жумуштарынын жалпы көлөмү 700 миллион сом суммасынан ашкан жана башка уюмдар кирет. Бул тармакта 1,7 миң киши иштейт.

машин и металлоизделий, обуви, одежды, мебели, мелкого сельскохозяйственного инвентаря.

В городе имеется более десяти строительных организаций. Среди них: Балыкчинское строительно-монтажное управление, Ремстройуправление, Рыбаченская передвижная механизированная колонна «Киргизпотребсоюза», Иссыккульское межколхозное строительное объединение и др. с общим объемом строительно-монтажных работ на сумму свыше 7,0 млн. руб. В этой отрасли занято около 1,7 тыс. человек.

Директивами XXIV съезда КПСС по девятилетнему плану намечено расширение и строительство ряда новых промышленных предприятий. В связи с этим намного увеличится численность промышленно-производственного персонала и изменится классовый состав населения. Город примет более индустриальный облик.

МАДАНИЙ ӨНҮГҮШҮ

Октябрь революциясынын жеңишине жана Кыргызстанда Совет бийлиги орногонго чейин шаарда маданий бир мекеме болгон эмес. Сабаттуу кишини табуу кыйын болгон, оорулууларга медициналык квалификациялуу жардам берилбеген, клубдар, китепканалар, кинотеатрлар болгон эмес.

Совет бийлигинин жылдары ичинде шаардын экономикасы гана өспөстөн, ошону менен бирге элге билим берүү да, саламаттык сактоо да өнүктү, кино, телевидение, радио турмушка бекем сиңди. Азыркы кезде Рыбачье шаары Батыш Ысык-Көлдүн ири маданий борборуна айланды.

КУЛЬТУРНОЕ РАЗВИТИЕ

До победы Октябрьской революции и установления Советской власти в Киргизии на территории города не было ни одного учреждения культуры. Трудно было найти грамотного человека, больным не оказывалась квалифицированная медицинская помощь, не было клубов, библиотек, кинотеатров.

За годы Советской власти росла не только экономика города, но развивались и народное образование, и здравоохранение, в быт прочно входили кино, телевидение, радио. В настоящее время город Рыбачье превратился в крупный культурный центр Западного Приисcыккулья.

Шаардагы биринчи мектеп 1922-жылы негизделген болучу. 1968-жылы Рыбачьеде жети мектеп; үч орто, 7 сегиз жылдык жана жумушчу жаштардын бир орто мектеби иштеген. Аларда 5,5 миң киши, алардын ичинен жергиликтүү улуттагы 2,4 миң бала окуган. Мындан тышкары балдардын музыкалык мектеби бар, анда жүздөн ашык уландар менен кыздар окуп жатат.

Шаардын көпчүлүк калкы китепканаларга дайыма келүүчүлөрдөн жана китеп окуучулардан болуп саналышат, китепканалардын китеп фондусу дээрлик 100 миң томго жетет, орто эсеп менен алганда ар бир кишиге 3 томдон туура келет. Эки гана китепкана-

Первая школа в городе была основана в 1922 г. В 1968 г. в Рыбачьем работали уже семь школ: три средних, три восьмилетних и одна средняя школа рабочей молодежи. В них обучалось 5,5 тыс. человек, в том числе 2,4 тыс. детей коренной национальности. Кроме того, имеется детская музыкальная школа, где обучается более ста юношей и девушек.

Многие жители города являются постоянными посетителями и читателями библиотек, книжный фонд которых достигает почти 100 тыс. томов — в среднем по три тома на каждого жителя. Постоянными читателями только двух библиотек (городской и детской) являются около 8 тыс. человек; в 1968 г. их посетили около 50 тыс. граждан.

В городе имеются четыре клуба, два кинотеатра, которые одновременно могут обслужить около двух тыс. жителей. В них систематически демонстрируются кинофильмы, проводятся выступления художественной самодеятельности, артистов, приезжающих на гастроли из других городов и республик страны. Часто в клубах организуются лекции, доклады, диспуты, вечера встречи со знатными людьми — передовиками производства, деятелями культуры, науки, ветеранами партии, гражданской и Отечественной войн и т. д. Только в одном Рыбаченском Доме культуры в 1968 г. проведено около тридцати культурных мероприятий.

Для значительной части жителей города, особенно летом, лучшим видом отдыха являются купанье и рыбалка. По утрам, в выходные и праздничные дни, а нередко и в послерабочее время можно наблюдать, как вереницы горожан стекаются к озеру. Часть

да (шаардык жана балдар китепканасы) 8 миңге жакын киши туруктуу китеп окуучулардан болуп саналышат; 1968-жылы аларга 50 миңге жакын граждандар келген.

Шаарда төрт клуб, эки кинотеатр бар, алар бир эле мезгилде эки миңге жакын калкты тейлей алат. Аларда системалуу түрдө кинофильмдер көрсөтүлүп, өздүк көркөм чыгармачылыктын, өлкөнүн башка шаарлары менен республикаларынан гастролго келген артисттердин көрсөтүүлөрү өткөрүлүп турат, Клубдарда лекциялар, докладдар, диспуттар, атактуу адамдар, өндүрүштүн, маданияттын, илимдин ишмерлери, партиянын, граждандык жана Ата Мекендик согуштун ветерандары менен жолугушуу кечелери, дагы ушул сыяктуулар көп уюштурулат. 1968-жылы жалаң Рыбачье маданият үйүндө отузга жакын маданий чаралар өткөрүлгөн.

Шаардын калкынын басымдуу көпчүлүгү үчүн, өзгөчө жайында сууга түшүү жана балык кармоо дем алуунун мыкты түрлөрүнөн болуп саналат. Дем алыш жана майрам күндөрү эртең мененкисин, ал эми көп учурларда жумуштан кийинки мезгилде шаардыктардын көлдү карай агылганын байкоого болот. Алардын бир бөлүгү Орто Токой суу сактагычына, айрым бөлүгү Чүй суусуна кетишет.

Шаарда медициналык жактан тейлөө жакшы жолго коюлган. Мында поликлиника, 225 орундуу шаардык оорукана, 50 койкалуу балдар ооруканасы, өнөр жай ишканалары менен мектептердин алдында медициналык бир нече пункттар бар; тез жардам кызматы жолго коюлган.

уезжает на Ортотокойское водохранилище, часть — на реку Чу.

Хорошо поставлено медицинское обслуживание в городе. Здесь имеются поликлиника, городская больница на 225 коек, детская больница на 50 коек, несколько медицинских пунктов при промышленных предприятиях и школах; налажена служба скорой помощи. По новому пятилетнему плану получат дальнейшее развитие культура, народное образование и здравоохранение.

ШААРДЫН КЕЛЕЧЕГИ

Географиялык ыңгайлуу абалы, транспорт байланышынын өнүгүшү шаарга бир кыйла кеңири перспективаларды ачат. Алдында бир гана олуттуу тоскоолдук турат, ал турмуш-тиричилик жана өзгөчө чарбалык керектөөлөр үчүн таза суунун жетишпегендиги.

Бул проблеманы чечүүнүн үстүндө адистер иштеп жатышат. Долбоордун варианттарынын биринде Күнгөй Ала-Тоодон агып чыккан кичине сууларда сыйымдуулугу бир нече миллион кубометр келген суу сактагычтарды түзүү каралган. Каналдарды куруу, ошондой эле насостук станциянын жардамы менен Чүй суусунан суу алуу проблемалары коюлууда.

БУДУЩЕЕ ГОРОДА

Удобное географическое положение, развитые транспортные связи открывают перед городом довольно широкие перспективы. На пути стоит лишь одна существенная преграда — недостаток чистой воды для бытовых и особенно хозяйственных нужд.

Решением проблемы заняты специалисты. Один из вариантов проекта предусматривает, в частности, создание на малых реках, стекающих с Кунгей Ала-Тоо, водохранилищ емкостью в несколько миллионов куб. м. Выдвигаются проблемы строительства канала, а также подачи воды из реки Чу с помощью насосной станции.

Суу проблемасынын чечилиши шаардын өнөр жайлык өнүгүшүн бир кыйла жеңилдетет, турак жай курулушун кеңейтүүгө, аны көркүнө келтирүү боюнча бир катар чараларды ишке ашырууга мүмкүндүк берет. Мына ушуга байланыштуу Рыбачье Сандыктагы нефелин сиентиттеринин базасында алюминий окисинин заводун, беттөөчү мрамор такталарын жылмалоочу ишканалардын, курулуш тетиктеринин, изоляциялоочу материалдардын заводунун жана башкалардын курулуучу пункту катарында тандалып алынышы да мүмкүн.

Бирок суу проблемасынын чечилишинин мүнөзүнө карабастан жакын арадагы мезгилде шаарда кубаттуулугу жылына 11 миң кубометр келген өндүрүштүк жана маданий турмуш-тиричилик имараттары үчүн курама конструкцияларды даярдоо боюнча адистештирилген ишкананын курулушу белгиленген. Заводдун типтүү темир-бетон каркастарынын тетиктери Тянь-Шандын жана, Көл кылаасынын өтө алыскы чарбаларына багытталган.

Турмуш-тиричилик жактан тейлөөчү ишканалардын тармактары кеңеет. 1980-жылга чейин турмуш-тиричилик химиясынын, электроизоляциялоочу материалдардын заводдору, мебель жана кийим тигүү фабрикалары, нан заводу ишке кийрилет. Транспортту тейлөөчү ишканалар — автобазалар, заправкалоочу станциялар жана автомобилдердин майда ремонторунун станциялары пайда болот. Шаардын ири өткөөл база жана соода борбору катарындагы мааниси өсөт. 1980-жылы «Внешторг», «Внештранс» уюмдарында, республикалык өткөөл базаларында эмгекке

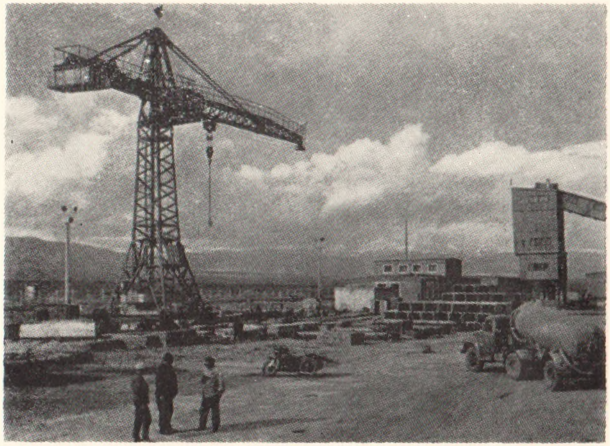

Решение водной проблемы намного облегчит промышленное развитие города, позволит расширить жилищное строительство, осуществить ряд мер по его благоустройству. Не исключена в связи с этим возможность выбора Рыбачьего как пункта строительства глиноземного завода на базе Сандыкского месторождения нефелиновых сиенитов, предприятий по шлифовке облицовочных мраморных плит, заводов строительных деталей, изоляционных материалов и др.

Но независимо от характера решения водной проблемы в ближайшее время в городе намечено

жөндөмдүү жаштагылардан 7,0 миңге жакын киши иштей тургандыгы болжолдонот.

Клубдардын, кинотеатрлардын, китепканалардын, мектептердин, ооруканалардын, соода жана коомдук тамактануу ишканаларынын мындан аркы курулушуна капиталдык чоң салым кошулат.

Рыбачьеде 1980-жылы калктын саны 50 миң кишиге жетет. Турак жай курулушу кеңеет. Бул мезгилге чейин бир кабаттуу эски үйлөр көп кабаттуу үйлөр менен алмаштырылат. Долбоорлоо маалыматтарына караганда алар шаардагы бардык турак жай үйлөрүнүн болжол менен төрттөн үч бөлүгүн түзөт.

строительство специализированного предприятия по изготовлению сборных конструкций для производственных и культурно-бытовых зданий мощностью 11 тыс. куб. м в год. Детали типовых железобетонных каркасов завода предназначены для хозяйств самых отдаленных районов Тянь-Шаня и Прииссыккулья.

Расширится сеть предприятий бытового обслуживания. До 1980 г. войдут в строй заводы бытовой химии, электроизоляционных материалов, мебельная и швейная фабрики, хлебозавод. Появятся предприятия обслуживания транспорта — автобазы, заправочные станции и станции мелкого ремонта автомобилей. Вырастет значение города как крупной перевалочной базы и торгового центра. Предполагается, что в 1980 г. в организациях «Внешторга», «Внештранса», на республиканских перевалочных базах будет занято около 7,0 тыс. человек трудоспособного возраста.

Большие капитальные вложения будут направлены на дальнейшее строительство клубов, кинотеатров, библиотек, школ, больниц, предприятий торговли и общественного питания.

В 1980 г. в нем будет насчитываться 50 тыс. человек. Расширится жилищное строительство. К этому времени старые одноэтажные дома будут заменены многоэтажными. По проектным данным они составят примерно три четверти всех жилых домов в городе.

Город будет расти вширь, главным образом в северо-западном направлении. По мнению специалистов и местных органов, такое решение даст возмож-

Шаар гуурасынан, негизинен түндүк-батыш багытында өсөт. Адистердин жана жергиликтүү органдардын пикири боюнча мындай чечим шаардын инженердик чараларды арзандатуу жагындагы, калкты иштеген жери, эс алуучу жана тейлөөчү борборлор менен транспорттук байланыштарын жакшыртуу жагындагы шарттарын бир кыйла компакттуу пландаштырууну чечүүгө мүмкүндүк берет.

Келечекте темир жол тармактарынын шаардык көл жээгиндеги зоналарынан аздап алып чыгуу ишине ашырылат, жүк ташуучу темир жол станциясын уюштуруу каралган.

Селиттик зонада иштеп жаткан бир катар ишканалар, складдар жана базалар ал жерлерден өнөр жайлык-складык зонага алынып кетүүдө.

Эки турак-жай микрорайонун түзүү белгиленүүдө, алардын ар биринин өзүнүн коомдук-соода борбору, паркы, спорттук курулуштары, аянтчалары болууга тийиш.

Жалпы шаардык борбор түзүлөт. Анда административдик, маданий-агартуу, соода жана дарылоо мекемелеринин комплекси жайгашат. Ал үчүн селиттик, ошондой эле өндүрүштүк зонадан бирдей алыстыкта турган, шаардын бардык бөлүгү менен транспорттук байланышта болгон аймак бөлүштүрүлгөн.

Азыркы кезде негизинен складдык курулуштар жана базалар ээлеп турган жээктеги территория спорттук, саламаттыкты чыңдоо зоналары үчүн долбоорлоштурулган. Ага маданият жана эс алуу паркы, спорттук комплекс, пляж кирет.

ность получить более компактное решение планировки города с его положительными предпосылками как в отношении удешевления инженерных мероприятий, так и улучшения транспортных связей населения с местами работы, отдыха и центрами обслуживания.

В будущем будет осуществлен частичный вынос железнодорожных веток из прибрежной зоны города, предусмотрена организация грузовой железнодорожной станции.

Ряд существующих предприятий, складов и баз, попадающих в селитебную зону, выносятся из её пределов в промышленно-складскую зону.

Намечается создание двух жилых микрорайонов, каждый из которых должен иметь свой общественно-торговый центр, парки, спортивные сооружения, площадки.

Будет создан общегородской центр. В нем разместятся комплексы административных, культурно-просветительных, торговых и лечебных предприятий. Для него отведена территория, равноудаленная как от селитебной, так и от производственной зоны, имеющая транспортную связь со всеми частями города.

Прибрежная территория, занятая в настоящее время в основном складскими сооружениями и базами, запроектирована под спортивно-оздоровительную зону. В нее войдут парк культуры и отдыха, спортивный комплекс, пляжи.

Изменится и внешний облик города. В Рыбачинском лесхозе разработан проект создания новой лес-

3—2843

Шаардын сырткы көрүнүшү да өзгөрөт. Рыбачье токой чарбасында аянты 120 гектар келген шамалдан сактоочу жаңы токой тилкесин түзүүнүн долбоору иштелип чыгылган, ал тилке шаардан чыгышты карай Сары-Камыш селосуна чейин созулат. Бул жерге жарым миллионго жакын жемиш жана декаративдүү дарактар олтургузулат.

ной ветрозащитной полосы площадью в 120 га, которая протянется к востоку от города вплоть до с. Сары-Камыш. Здесь будет высажено около полумиллиона плодовых и декоративных деревьев. В будущем усилиями горожан город и его окрестности превратятся в цветущий уголок благодатного края.

ФОТОИЛЛЮСТРАЦИИ

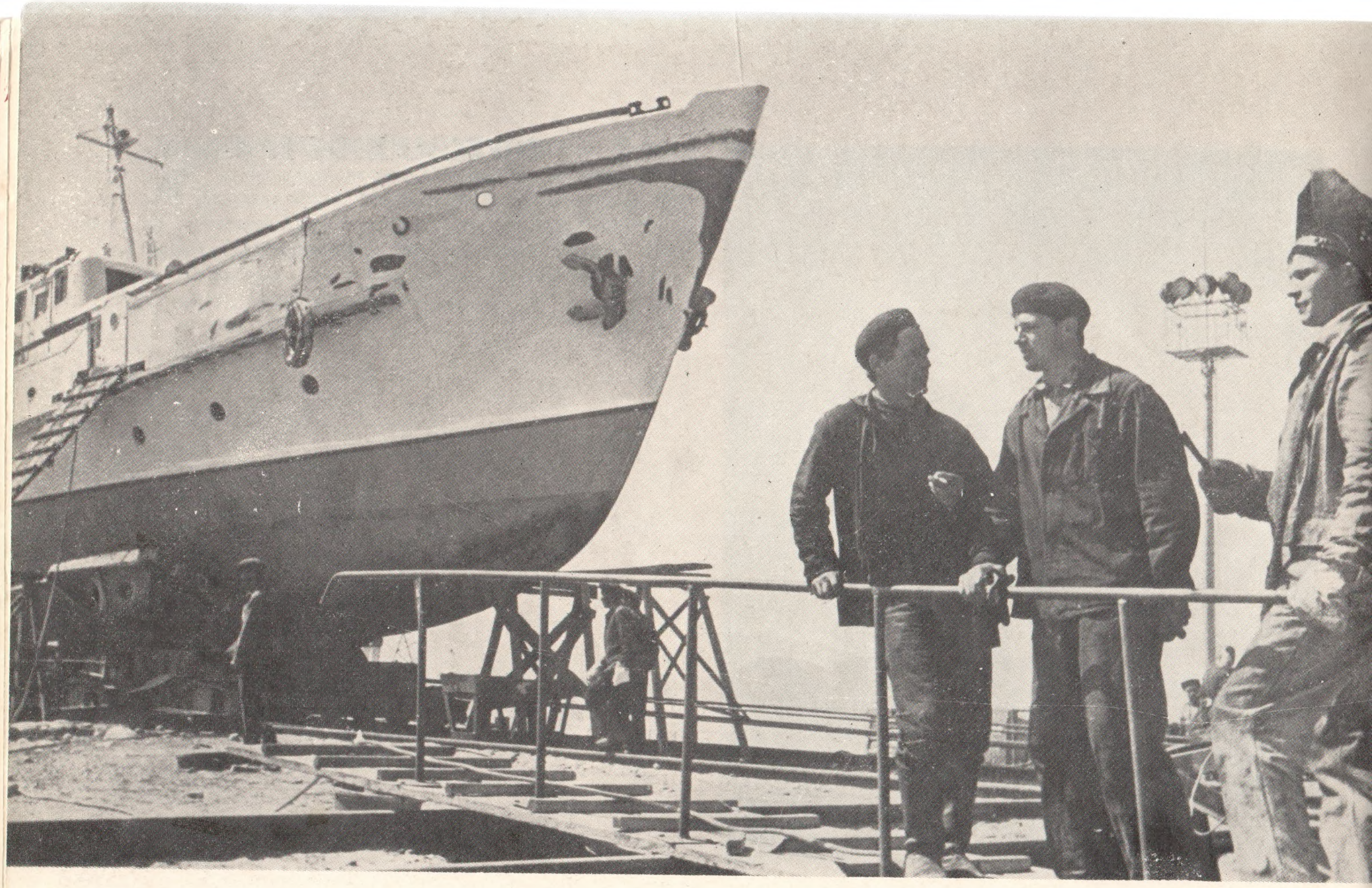

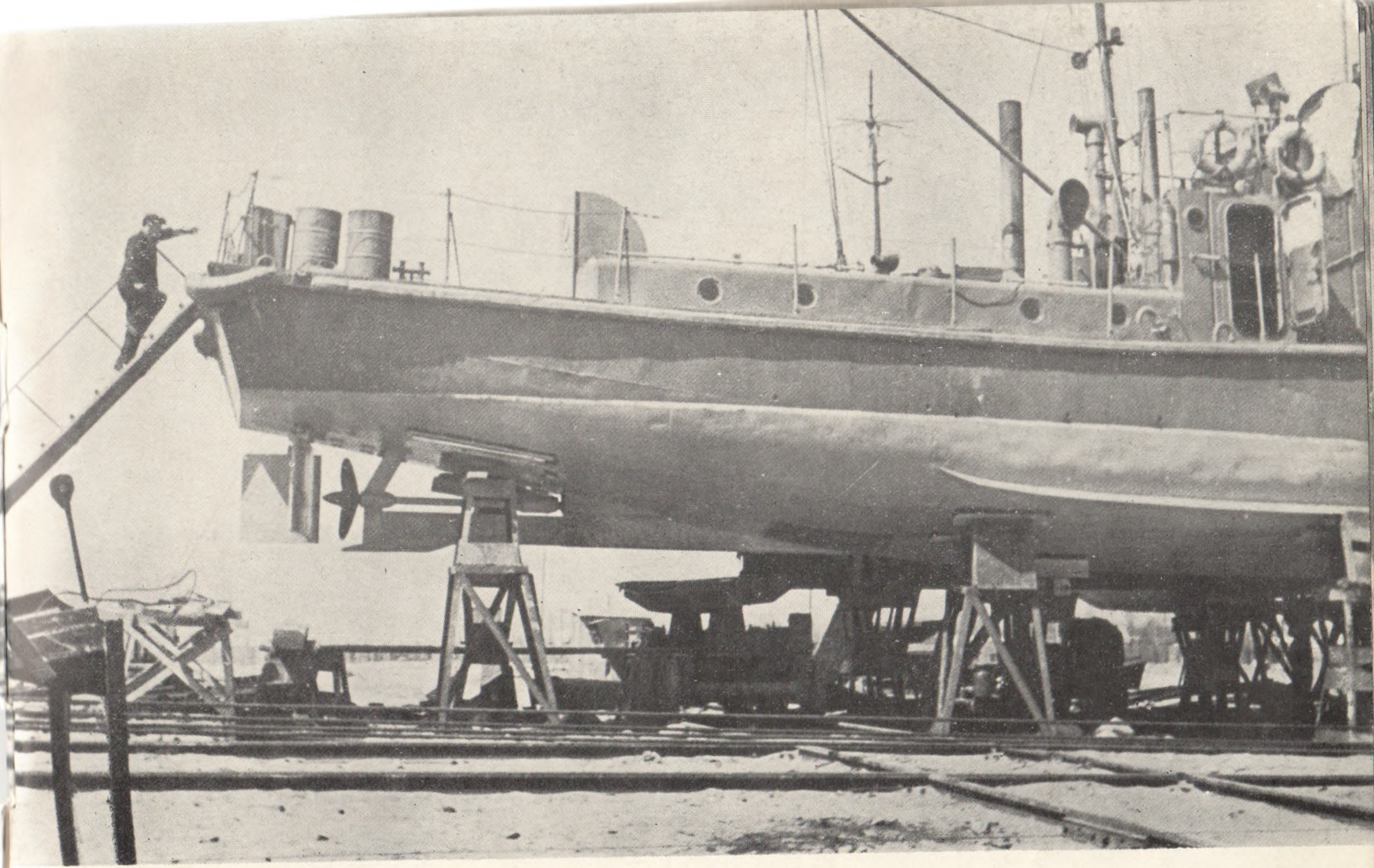

СОВЕТСКАЯ

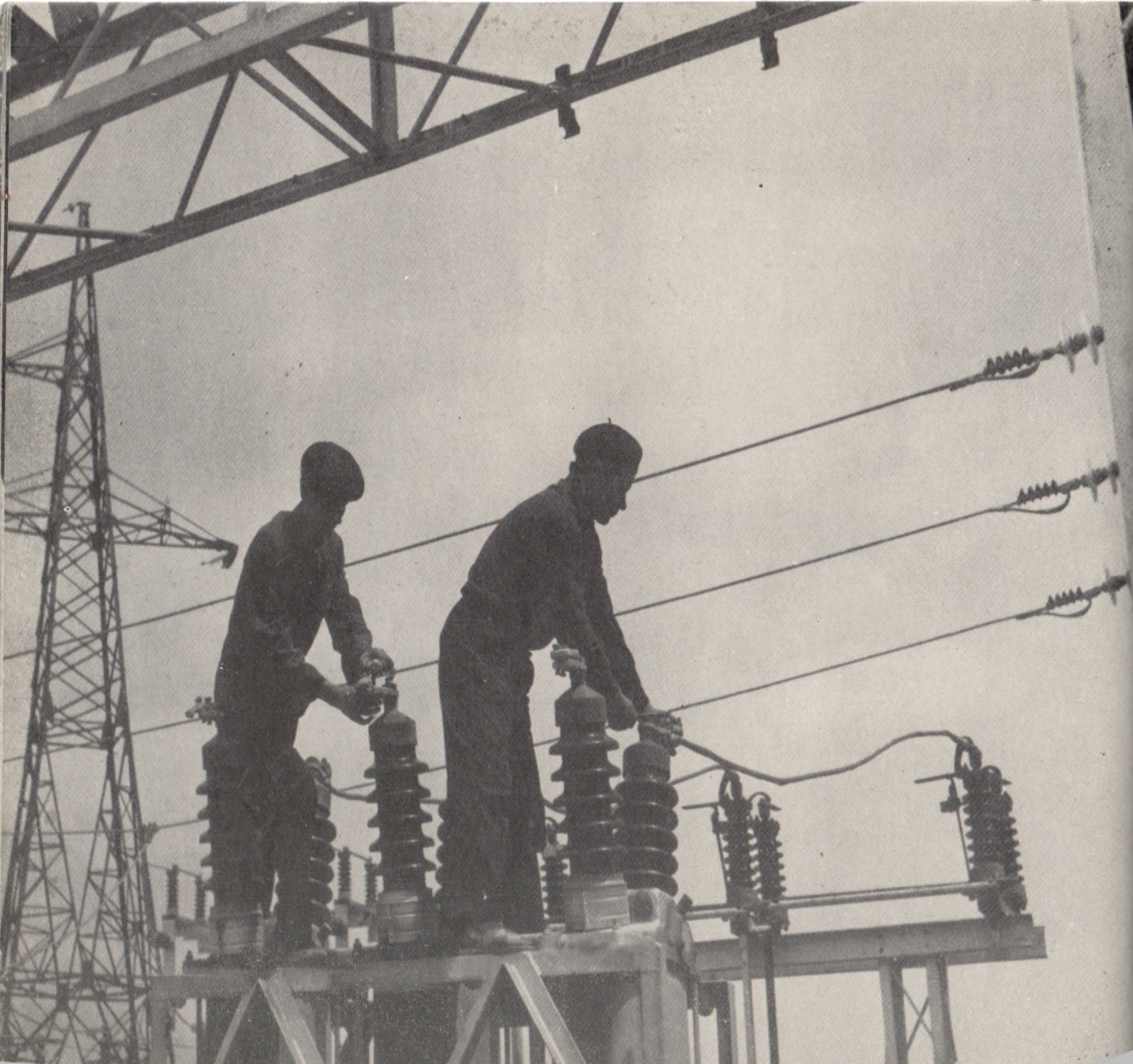

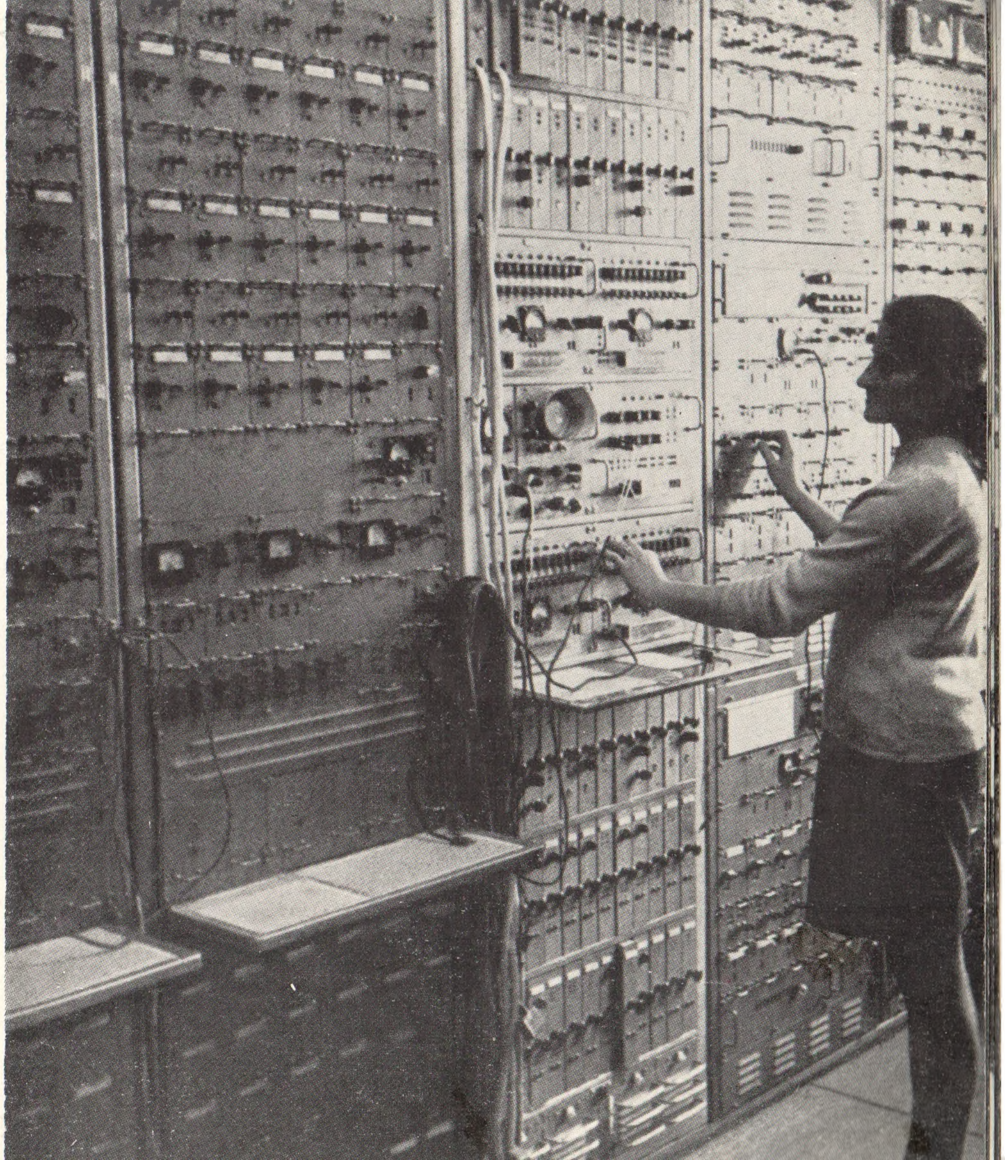

M
84

МАЗМУНУ

Тарых баракчасынан 7
Жаратылышы 12
Сырткы көрүнүшү 15
Иштиктүү турмушу 18
Маданий өнүгүшү 27
Шаардын келечеги 30

СОДЕРЖАНИЕ

Странички истории 7
Природа 12
Внешний облик 15
Деловая жизнь 18
Культурное развитие 27
Будущее города 30

ГОРОД РЫБАЧЬЕ (КРАТКИЙ КРАЕВЕДЧЕСКИЙ ОЧЕРК)

текст Г. Гужина и Б. Чормонова
Редакторы: А. Иманалиев, Э. Андрусенко
Оформление худож. Ю. Кима
Фотоиллюстрации В. Лазарева
Худож. редактор И. Ефимов
Техн. редактор А. Бейшенов
Корректор З. Дакиева

Сдано в набор 2/VII-1971 г. Подписано к печати 17/XI-1971 г. Д—07335 Бумага мелованная, формат 70×90¹/₁₆. 4 физич. печ. л., 5,6 условн. печ. л., 4,32 учет.-изд. л. Тираж 5000. Заказ № 2843. Цена 42 к.

720461, ГСП, Фрунзе, 5, Кирг. ССР,
ул. Жигулевская № 102, Киргизполиграфкомбинат
Главполиграфкомбинат Мин. культуры. Кирг. ССР.